

Nové poznatky o rozšíření plcha velkého (*Glis glis*) v Krušných horách (Rodentia: Gliridae)

New records of the Fat Dormouse (*Glis glis*) in the Krušné hory Mts. (Czech Republic) (Rodentia: Gliridae)

Michal PORTEŠ

Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, Universita Karlova, Viničná 7, CZ–128 44 Praha 2; portes.michal@gmail.com

došlo 20. 11. 2010

Abstract. Three new records of the fat dormouse (*Glis glis*) in the Bohemian part of Krušné hory Mts are reported and discussed with published data on its distribution. Potential threats of the fat dormouse population living in southern mountainside of the Krušné hory Mts. are discussed.

Keywords. Fat dormouse, *Glis glis*, distribution, the Krušné hory (Ore) Mts, beech forest.

Plch velký (*Glis glis*) patří mezi ohrožené živočichy ČR. Údaje o jeho rozšíření jsou v historickém kontextu relativně dobře zaznamenány. Přesto je v současné době jeho výskyt relativně sporadicky zdokumentován a v některých územích ČR není dostatečně zmapován (ANDĚRA & BENEŠ 2001). Rozšířením plcha velkého se v Krušných horách zabýval především Z. Bárta a nejčastěji byl plch zaznamenáván v ptačích budkách nebo ve vývrzcích sov (BÁRTA 1982). Jeho výskyt je vázán hlavně na jižní svahy Krušných hor, což dobře potvrzuje jeho habitatové požadavky na přítomnost geomorfologicky členěných větších celků bukových, potažmo smíšených porostů, dále pak formací s příměsí např. dubohabřin, javořin a suťových stanovišť. Horní hranici výskytu v Krušných horách určuje vegetační pásmo smrčín, kam už plch velký nezasahuje. Přesto je jeho výskyt i v pásmu smrčín možný přinejmenším v letním období, kdy jsou k dispozici plody borůvek a jiných lesních plodin jak bylo popsáno ze Šumavy (MIKEŠ & BUFKA 2008).

Během roku 2010 byl plch velký zjištěn na třech lokalitách ve třech mapovacích čtvercích:

5347: 22. 7. 2010 byl nalezen uhynulý jedinec v chatové osadě v obci Klíny (50° 37' N, 13° 34' E, 700 m n. m.). Plch vážil 79 gramů, což podle BIEBERA (1998) spadá do subadultní kategorie. Velmi pravděpodobně šlo o otráveného jedince, protože plši s oblibou navštěvují půdy chat podobně jako myšice, kterých se vlastníci snaží všemožně zbavit, včetně trávení, na což doplácí i plši. Lokalita se nachází v pásmu smíšeného lesa. Nejbližší známá lokalita u Mostecké údolní nádrže je vzdálená cca 2 km vzdušnou čarou (BÁRTA 1982).

5348: 9. 6. 2010 se podařilo nalézt plcha velkého při náhodné kontrole staré ptačí budky nedaleko zříceniny hradu Rýzmburk u Oseka (50° 26' N, 16° 03' E, 560 m. n. m.). Jednalo se o starou ptačí budku pro pěvce, která měla částečně ztrouchnivělou jednu stěnu. Budka byla vystlána převážně bukovými listy s příměsí mechů. Další den, kdy jsem chtěl pořídit fotodokumentaci, už plch nalezen nebyl. Výskyt plcha velkého zde je pravděpodobný už kvůli bezprostředně vzdálené PR Vlčí důl, kde se nachází vůbec nejstarší (až 150 let) zachovalé bukové porosty, místy pralesního charakteru, v Krušných horách. V navazujícím Domaslavickém údolí byl plch zdokumentován již v 80. letech (BÁRTA 1982).

5447: 20. 8. 2010 byl pozorován plch velký při večerním sledování netopýrů nad zámkem Jezeří (50° 33' N, 13° 30' E). Plch byl pozorován ve výšce cca 7 m na větvi buku, který má několik dutin, z nichž jednu pravidelně využívá strakapoud velký. Poté co byl vyplašen světlem, do jedné z dutin zalezl. Členitý terén jižního svahu Krušných hor s příměsí azonálního výskytu doubrav a javořin je pro plcha velkého ideální, což potvrzují také data o výskytu plcha v blízké NPR Jezerka, kde se nachází nejzachovalejší původní lesní typy se suťovými formacemi, jež nabízí vhodné úkryty pro podzemní hibernaci plcha velkého (BÁRTA 1982).

Výše uvedené nové nálezy jsou vždy vzdáleny nejvýše 1 km vzdušnou čarou od dříve publikovaných lokalit výskytu plcha velkého v Krušných horách. Výjimkou je jen lokalita v chatové oblasti Klíny, která je nejvýše položená (700 m n. m.) a nachází se v blízkosti dolní hranice kvantitativní převahy jehličnatých stromů, jež limitují rozšíření plcha velkého. Při srovnání zde publikovaných dat se staršími údaji v literatuře lze předpokládat, že plch velký je celkem hojně rozšířen v celém jižním úpatí střední a východní části Krušných hor, kde díky historickému osídlení vznikaly ovocné sady a zahrady, které plch velký dokáže využívat jako náhradní stanoviště (ANDĚRA & BENEŠ 2001). Celkový plošný charakter osídlení krušnohorského svahu naznačují též sdělení lesních pracovníků z různých míst, kteří často mluví o 'šedých myších s dlouhými ocasy' vyskakujících ze stromů při jejich kácení. Plošné kácení lesních celků bučin s příměsí dalších listnatých druhů stromů společně s masivními sesuvy svahů v důsledku intenzivní povrchové těžby pod jižním úpatím Krušných hor, jsou dvěma hlavními faktory, které by zde mohly populaci plcha velkého ohrozit. Jižní svah Krušných hor tedy představuje důležité makrostanoviště plcha velkého, jež společně s na jihu navazujícím Českým středohořím a na východě navazujícími Labskými pískovci, tvoří těžiště výskytu plcha velkého v Čechách. Za připomínky k rukopisu bych rád bych poděkoval Vladimíru VOHRALÍKOVÍ.

LITERATURA

- ANDĚRA M. & BENEŠ B., 2001: *Atlas rozšíření savců v České republice. Předběžná verze. IV. Hlodavci (Rodentia) – část 1. Křečkovití (Cricetidae), hrabošovití (Arvicolidae), plchovití (Gliridae)*. Národní muzeum, Praha, 156 pp (in Czech).
- BÁRTA Z., 1982: Plši (Gliridae) v Krušných horách. *Sborník Severočeského Muzea, Seria Naturalia*, **12**: 155–162.
- BIEBER C., 1998: Population dynamics, sexual activity, and reproduction failure in the fat dormouse (*Myoxus glis*). *Journal of Zoology, London*, **244**: 223–229
- MIKEŠ V. & BUFKA L., 2008: Distribution of the edible dormouse (*Glis glis*) in the Bohemian Forest Mts., Czech Republic (Rodentia: Gliridae). *Lynx, n. s.*, **39**: 195–198.